

MAT Á ÁHRIFUM LAGASETNINGAR*

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023

*umfjöllun um einstök efnisatriði misjafnlega ítarleg, eftir umfangi máls og eðli

Málsheiti og nr.	Breytingar á ýmsum lögum vegna einföldunar regluverks og aukinnar skilvirkni eftirlits með hollustuháttum, mengunarvörnum og matvælum. URN25080018.
Ráðuneyti	URN/skrifstofa umhverfis og orku
Stig mats	☒ Frummat, sbr. 1. gr. ☐ Endanlegt mat, sbr. 10. gr.
Dags.	2. september 2025

A. Greining og mat á fjárhagslegum áhrifaþáttum fyrir ríkið

- 1. Áætluð fjárhagsáhrif fyrir ríkið vegna helstu breytinga og ráðstafana sem felast í fyrirhugaðri lagasetningu, þar sem tilgreindir eru sérstaklega áhrifaþættir á fjárhag ríkissjóðs.**
 - a) Hvaða fjárhagsgreining, rekstraráætlanir, reiknilíkön eða önnur áætlanagerð hefur farið fram við undirbúning fjárhagsmatsins?
Í skýrslu stýrihóps um fyrirkomulag eftirlits með hollustuháttum, mengunarvörnum og matvælum voru lagðar fram áætlanir um mat á kostnaði, en ljóst að frekari greining þarf að fara fram.
 - b) Helstu forsendur sem áætlanir byggja á og næmni niðurstaðna fyrir frávikum.
Gróft mat KPMG á miðlægu umsýslukerfi, og svo fjölgun starfsfólks hjá stofnunum. Einnig þyrfti að skoða mögulega uppbyggingu á landsbyggðinni.
 - c) Eru fjárhagsáhrif tímabundin eða varanleg?
Ef farið yrði í fjölgun starfsfólks er það varanlegt. Tímabundin áhrif vegna nýs umsýslukerfis þar sem rekstur kerfisins færi inn í grunn eftirlitsgjalda. Stefnt er að því að kostnaðurinn verði sem mest borinn af þeim aðilum sem eftirlit beinist að.
 - d) Skorður sem eru settar fyrir útgjöldum og hvatar sem geta haft áhrif á útgjaldaþróun.
Á ekki við.
 - e) Aðskilin umfjöllun um brúttóáhrif á tekjuhlið og gjaldahlið en einnig tilgreind nettóáhrif á afkomu.
Engin áhrif á afkomu eða tekjuhlið. Enn er verið að greina gjaldahlið.
- 2. Tekjubreytingar.**

– Sjá gátlista fyrir mat á fjárhagsáhrifum.
Engar tekjubreytingar.
- 3. Útgjaldabreytingar.**

– Sjá gátlista fyrir mat á fjárhagsáhrifum.
Sjá lið 1 c að ofan.
- 4. Eignabreytingar.**

– Sjá sérstakan gátlista fyrir mat á fjárhagsáhrifum.
Engar
- 5. Aðrir áhrifaþættir varðandi ríkisfjármál.**

a) Samræmi við viðmið og sjónarmið um fyrirkomulag á útgjaldastýringu og umbúnað í fjárlögum. Á ekki við. b) Samræmi við viðmið um framsetningu fjárlaga og reikningshaldslegan grundvöll samkvæmt lögum um opinber fjármál. Á ekki við. c) Uppbygging skattkerfis og tekjuöflunar ríkissjóðs. Á ekki við. d) Forsendur og umbúnaður þjónustugjalda – lagakröfur. Á ekki við. e) Rekstrarform ríkisstarfsemi. Á ekki við. f) Opinber innkaup og útboð. Á ekki við g) Eignaumsýsla ríkisins. Á ekki við. h) Réttindi og skyldur ríkisstarfsmanna. Á ekki við. i) Ríkisstyrkir og ívilnanir, þ.m.t. samræmi við reglur ESA, sbr. 61. gr. EES-samningsins. Ath. tilkynningarskyldu með tveggja mánaða fyrirvara. Á ekki við.
B. Samræmi við útgjaldaramma og fimm ára fjármálaætlun – fjármögnun 1. Hefur verið gert ráð fyrir þeim fjárhagsáhrifum á málaflokk sem leiða kunna af samþykkt frumvarpsins: a) í gildandi fjárlögum Á ekki við b) í fjárlagafrumvarpi komandi árs á ekki við. c) í fimm ára fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar Enn verið að meta. 2. Hafi ekki þegar verið gert ráð fyrir útgjöldum við verkefni, hvernig er þá ætlunin að finna þeim stað innan útgjaldaramma málaflokks, t.d. með tilfærslu fjármuna eða með því að draga úr öðrum útgjöldum? Verið að greina. 3. Tengist einhver ný eða aukin tekjuöflun verkefninu? Nei.
C. Efnahagsáhrif – áhrif á atvinnulíf, vinnumarkað og samkeppni 1. Hagræn áhrif á heildareftirspurn og einstaka markaði – hagstjórnarsjónarmið. Áhrifin talin óveruleg. 2. Áhrif á fyrirtækjaeftirlit og reglubyrði, hversu mörg fyrirtæki verða fyrir áhrifum og hvers konar fyrirtæki? Einföldun laga eða stjórnssýslu? Leitað umsagnar ráðgjafarnefndar um opinberar eftirlitsreglur, sbr. lög nr. 27/1999? – Sjá leiðarvísinn „Grunnmat á eftirlitsreglum“ Talið að um nokkur þúsund fyrirtæki verði fyrir áhrifum vegna þessa. 3. Samkeppnisbreytingar. a) Líkur á því að fjöldi fyrirtækja á markaði takmarkist með beinum hætti vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin felur í sér einhvers konar einkarétt, leyfiskerfi eða

kvóta). Nei. b) Líkur á því að fyrirtækjum á markaði fækki með óbeinum hætti vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin felur í sér aukinn kostnað við inngöngu á markað eða tekur aðeins til hluta starfandi fyrirtækja). Nei. c) Takmarkanir á möguleikum fyrirtækja til þess að mæta samkeppni vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin hefur áhrif á verð fyrirtækja eða eðli vörunnar, t.d. staðlar eða ef aðgerðin takmarkar sölusvæði, svigrúm til að auglýsa eða til að ákveða hvernig vara er framleidd). Nei. d) Takmarkanir á frumkvæði fyrirtækja til að stunda virka samkeppni vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin felur í sér að fyrirtæki verði undanþegin samkeppnislögum eða ef fyrirtæki bera skyldu eða eru hvött til að skipta með sér hvers konar viðskiptalegum upplýsingum) Nei.
D. Önnur áhrif
1. Áhrif á fjárhag sveitarfélaga, sbr. 129. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. 138/2011. – Ath. að skylt er að leggja slíkt mat fyrir Samband íslenskra sveitarfélaga til umsagnar og tilkynna niðurstöðu máls til samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins. Sjá lið 3.6.2. í skýrslu stýrihóps. Verið er að skoða hvort áhrifin verði greind frekar. 2. Áhrif á frelsi til að veita þjónustu (með eða án staðfestu á Íslandi). – Ath. tilkynningarskyldu til ESA með fjögurra mánaða fyrirvara, sbr. 1. og 2. gr. reglugerðar nr. 666/2011. Nei. 3. Áhrif á tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu, sbr. lög nr. 57/2000. – Ath. tilkynningarskyldu til ESA með þriggja mánaða fyrirvara, sbr. 1. og 2. gr. reglugerðar nr. 666/2011. Nei 4. Áhrif á byggðalög. Nei 5. Áhrif á frjáls félagasamtök. Nei 6. Áhrif á jafnrétti kynjanna. Meginmarkmið frumvarpsins er að tryggja að opinbert eftirlit með hollustuháttum, mengunarvörnum og matvælum sé árangursríkt, óhlutdrægt og uppfylli kröfur um gæði og samræmi í framkvæmd og sé ekki í bága við alþjóðlegar skuldbindingar Íslands skv. EES samningnum. Talið er að áhrif frumvarpsins séu þau sömu á alla hópa, óháð kyni, og að það hafi lítil sem engin áhrif á stöðu kynjanna. Ekki verður séð að frumvarpið hafi áhrif á jafnrétti kynjanna og því ekki talin þörf á að jafnréttismeta það frekar 7. Áhrif á lýðheilsu. Nei 8. Áhrif á menntun, nýsköpun og rannsóknir. Nei 9. Áhrif á möguleika einstaklinga og fyrirtækja til að eiga samskipti þvert á norræn landamæri. Nei

10. Áhrif á stjórnsýslu, svo sem hvort ráðuneyti og stofnanir eru í stakk búin til að taka við verkefni. Já, verið að greina. 11. Áhrif á stöðu tiltekinna þjóðfélagshópa, svo sem aldurshópa, tekjuhópa, mismunandi fjölskyldugerðir, launþega/sjálfstætt starfandi/utan vinnumarkaðar. Nei. 12. Áhrif á umhverfi og sjálfbæra þróun. Nei
E. Niðurstaða mats – með vísun í fylgiskjöl ef við á 1. Samandregin niðurstaða fjárhagsáhrifa fyrir ríkissjóð – heildarútkoma varðandi tekjur, gjöld, afkomu og efnahag. Engin áhrif á tekjur, verið að greina nánar hver áhrif verða á útgjaldahlið en ætla má að það verði einhver útgjaldaaukning, bæði tímabundið, vegna upplýsingakerfis, og svo varanlega vegna fjölgunar stöðugilda. 2. Önnur áhrif en bein fjárhagsáhrif, álitamál eða fyrirvarar sem ástæða þykir til að vekja athygli á. 3. Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) hefur sent íslenskum stjórnvöldum formlegt áminningarbréf þar sem fyrirkomulag opinbers eftirlits með matvælum þykir ekki fullnægjandi þar sem núverandi kerfi eftirlits tryggir hvorki nægilega vel samræmda framkvæmd eftirlits né nægilega yfirsýn. Slíkt bréf er fyrsta skref ESA í samningsbrotamáli gegn Íslandi. Þar af leiðandi eru miklir hagsmunir í húfi og mikilvægt að breyta fyrirkomulagi eftirlitsins hið fyrsta 4. Samfélagslegur ávinningur veginn á móti kostnaði og fyrirhöfn (ekki gerð krafa um tölulegt mat). Mikill samfélagslegur ávinningur vegna einföldunar og aukinnar skilvirkni og samræmis.
F. Til útfyllingar vegna endanlegs mats – breytingar frá frummati 1. Voru áform um lagasetninguna ásamt frummati á áhrifum kynnt fyrir FJR? Já 2. Eru helstu efnisatriði frumvarpsins óbreytt/lítið breytt frá þeim tíma? Já 3. Ef gerðar hafa verið breytingar umfram það, sbr. það frummat á áhrifum frumvarpsins sem áður var kynnt, hverjar eru þær og hver eru fjárhagsáhrifin? Á ekki við